

KDO JE BABICA

Univerza v Ljubljani

Zdravstvena fakulteta

Oddelek za babištvo

Babica in njena vloga v prednosečnem obdobju in pri načrtovanju družine

Prednosečnostno in predporodno zdravstveno varstvo je del varovanja reproduktivnega zdravja in obsega vse postopke, ki jih opravljamo pred nosečnostjo in med njo z namenom, da se bo zdravi materi rodil zdrav otrok.

Namen babiške zdravstvene vzgoje je promocija zdravega spolnega življenja posameznice in posameznika, zdravo družinsko življenje, načrtovane nosečnosti in odgovorno starševstvo.

copyright Hannah Beckwith

- **Načrtovanje družine:**

Babiška nega v prednosečnostnem obdobju temelji na promociji zdravega spolnega in družinskega življenja, ter nudi informacije glede ustreznega načrtovanja družine in svetuje o odgovornem, aktivnem starševstvu. Babice najdemo v ginekoloških klinikah ali dispanzerjih, kjer sodelujejo z ginekologom. Babica vam lahko razloži vse o osnovnih laboratorijskih preiskavah kot so analiza krvi, urina in mikroskopskih pregledih, njihove izvide vam lahko razloži. Svetuje vam glede načrtovanja družine ter kontracepcije saj pozna tako naravne metode kot ostale poznane metode.

- **Spolno prenosljive bolezni:**

Babica ima tudi znanje o reproduktivnem zdravju, spolno prenosljivih boleznih in okužbah sečil. Babica pozna značilnosti vsake od spolnih bolezni, zna svetovati, kako se zaščititi pred njimi, predvsem pa ima znanje, kako ukrepati pri določeni spolni bolezni ob porodu, saj nekatera bolezenska stanja zahtevajo carski rez, v nasprotnem primeru lahko pride do okužbe iz matere na otroka.

- **Vzgojno-izobraževalno delo:**

Babica ima ogromno znanja o spolnem dozorevanju, spolnem razvoju in spolnem življenju, o ženski in moški anatomiji in fiziologiji, v povezavi s spočetjem in reprodukcijo. Dobro pozna kulturne norme in dogajanja na področju spolnosti in družinskega življenja. Vodi vzgojno-izobraževalno delo o reproduktivnem zdravju, še posebej o spolno prenosljivih boleznih in kontracepciji.

Ali ste vedeli:

- Da ste nosečnice upravičene do 5 pregledov, ki jih opravi babica?
- Da babice za vas skrbimo tudi v okviru patronažne službe?
- Da vam predavamo v šoli za starše?
- Da babice ocenjujemo rast in razvoj vašega bodočega družinskega člana?
- Da babice poslušamo njegove srčne utripe in ugotovljamo njegovo počutje v maternici?
- Da vas babice uvajamo v prijazno nosečnost in starševstvo z različnimi tehnikami sproščanja in lajšanja bolečine med porodom?
- Da vam babice svetujemo glede zdravega življenjskega sloga v nosečnosti?
- Da vas babice izobražujemo o znakih začetka poroda in o ravnanju med porodom?
- Da vas babice seznanjamo s spremembami v nosečnosti in se skupaj z vami veselimo vašega novega družinskega člana?

Babice izvajajo visoko kakovostno skrb za nosečnice, z namenom doseči optimalno zdravje v nosečnosti; ta vključuje zgodnje odkrivanje zapletov, morebitno zdravljenje in napotitve k drugim strokovnjakom

Babiška nega v nosečnosti temelji na promociji zdravega družinskega življenja. Babice najdemo v ginekoloških klinikah ali dispanzerjih, kjer sodelujejo z ginekologom., v zasebni praksah, šolah za starše in v patronažni službi. Babica ima znanje in kompetence, da lahko svetuje nosečnici in njeni družini za dober in zdrav začetek novega življenja. Babice lahko samostojno opravijo pet pregledov v nosečnosti, preventivno lahko delujejo v patronažni službi in vodijo šolo za starše.

Babica izvaja visokokakovostno in kulturno sprejemljivo obporodno skrb, izvede varen in strokoven porod in zna ukrepati, tako da zagotovi optimalno zdravje ženske in otroka.

Babica se zavzema za porod po meri ženske®

PRVA PORODNA DOBA (traja od rednih popadkov na 5 minut do popolnega odprtja materničnega ustja)

Babica:

- Opravi celostno anamnezo in oceni vitalne znake pred porodom,
- Zna opraviti vse postopke za varno vodenje prve porodne dobe
- Nudi psihično oporo ženski in družini,
- Skrbi za ugodje porodnice in njenih spremljevalcev...

DRUGA PORODNA DOBA (traja od popolnega odprtja materničnega ustja do iztisa ploda)

Babica:

- vodi porod in daje navodila porodnici,
- spodbuja porodnico,
- varuje presredek,
- pravilno in utemeljeno aplicira zdravila za sprožanje in pospeševanje poroda,
- izvede vse potrebne prijeme pri vodenju poroda,
- zna ravnati v primeru nepravilne lege ploda, zastoja ramen, plodove dihalne stiske,
- oskrbi novorojenca...

TRETJA PORODNA DOBA (traja od iztisa ploda do iztisa posteljice)

Babica:

- aktivno vodi tretjo porodno dobo,
- izvaja potrebne ukrepe, da prepreči izpad maternice,
- preveri stanje posteljice in jajčnih ovojev,
- prepreči vsako nepotrebno izgubo krvi,
- zna ukrepati v primeru poporodne krvavitve...

ČETRTA PORODNA DOBA (od iztisa posteljice še tri ure)

Babica:

- pregleda mehke porodne poti,
- kontrolira splošno stanje matere in otroka,
- zagotovi varno okolje za mamo in otroka,
- pomaga pri vzpostavljanju prvega dojenja,
- pregleda novorojenčka...

Poporodno obdobje pomeni v življenju ženske posebno situacijo. V tem času naj se ženska posveti obnovi in krepitvi po porodu ter si nabere novih moči za prihajajoče mesece z dojenčkom. Mama in dojenček sta eno. Kadar se torej mamica dobro počuti, je tudi otrok bolj zadovoljen. Prav zaradi tega je imelo poporodno obdobje v preteklosti velik pomen.

(Jasna Gumzej)

- **Po porodu v porodnem bloku:**

Delo babice je usmerjeno predvsem v opazovanje in s tem prepoznavanje morebitnih zapletov po porodu. Babica je navzoča ob ženski in otroku, meri vitalne funkcije, se pogovarja z žensko in ji nudi oporo, babica izpolni vso potrebno dokumentacijo, opravi cepljenja pri otroku (če je potrebno), meri apgar test pri otroku,... potem pa žensko pospremi do oddelka in jo preda v nadaljnjo oskrbo skupaj z otrokom.

- **Poporodni oddelek:**

Ob sprejemu na oddelek babica otročnico informira o poteku dela na oddelku, načinu izvajanja babiške nege, obiskih ipd. Materi je babica na voljo 24 ur na dan, saj s svojim zdravstveno-vzgojnim delom pripomore k čim boljšemu spoznavanju in negovanju novorojenčka. Izjemno pomembno vlogo ima babica pri vzpostavljanju dojenja, ki se kot najpomembnejša hrana ponuja otroku le z nekaj vztrajnosti obeh, tako novorojenčka kot matere. Ob odhodu domov babica svetuje materi, ji pomaga in jo spodbuja. Matere odhajajo domov bolj samozavestne, zaupajo vase, ker se v času bivanja v porodnišnici že naučijo in osvojijo spretnosti, ki jim bodo doma v pomoč pri negi novorojenčka in pri obvladovanju morebitnih problemov.

- **Oddelek intenzivne nege matere ali otroka:**

Na oddelkih intenzivne nege se večinoma vršijo sprejemi operirank po carskem rezu, otročnic po vaginalnem porodu, pri katerem so se pojavili zapleti, povezani s porodom, poporodnim obdobjem ali morebiti kakšno drugo boleznijo otročnice, hudo bolne nosečnice, ki potrebujejo intenzivni nadzor in zdravljenje, ter bolnice, ki potrebujejo izolacijo. Obstaja tudi enota intenzivne nege novorojencev, kjer so novorojenčki, ki rabijo stalni nadzor vitalnih funkcij, prejemajo intravensko terapijo ali jih obsevajo zaradi poporodne zlatenice. V zdravstvenem timu je poleg zdravnikov in anesteziologov zagotovljena tudi prisotnost diplomirane babice. Babica materi in njenemu novorojenčku nudi vso svojo oporo, strokovno znanje in pomoč ter s tem vpliva na njeno počutje in okrevanje.

- **Patronažna služba:**

Patronažna služba je posebna oblika izvajanja tako preventivnih dejavnosti na domu, ki zajema tudi babiško nego. Babice so del zdravstvenega tima tudi v patronaži. Po porodu imate pravico do šestih patronažnih obiskov babice, še dva dodatna obiska pa dojenčkom slepih in invalidnih mater. Če se ugotovi, da je potrebno opraviti več obiskov kot je določeno v sklopu preventivne dejavnosti, se babica poveže z izbranim ginekologom oziroma izbranim pediatrom.

- **Ginekološki dispanzer:**

Na prvem pregledu po porodu ginekolog preveri, kako so se zacelile poškodbe, ki so nastale ob porodu, ali se je maternica že skrčila v velikost, ki jo je imela pred nosečnostjo. Babica ima znanje, da odvzame citološki bris materničnega vratu. Ženski izmeri vse potrebne meritve. Babica po porodu skuša odgovoriti na vprašanja o poteku nosečnosti, poroda in poporodnega obdobja. Z žensko se pogovori tudi o spolnosti in kontracepciji ter o zdravem načinu življenja v poporodnem obdobju.

- **Šola za starše po porodu:**

Je namenjena mamicí in partnerju v pripravi na poporodno obdobje ter negi in prehrani novorojenca. Vodi jo babica. Pri nas v Sloveniji je program šole za starše po porodu še vedno v nastajanju.

Pri nas prevladuje zmotno prepričanje, da babica pomaga ženski le med nosečnostjo in porodom. Babica skrbi za žensko v celotnem življenjskem obdobju, vključno s puberteto in obdobjem menopavze, ji svetuje glede spolnosti, prehrane in stila življenja, ki pripomore k bolj zdravemu in kakovostnemu življenju.

BABIŠKA NEGA IN SKRIB V MENOPAVZALNEM OBDOBJU

Babice skrbijo za ženske v obdobju pred in po menopavzi ter v obdobju starosti. Babiška nega in skrb vključuje :

- znanje o vplivu menopavze na telesno in duševno zdravje ženske,
- ugotavljanje odstopanj od povprečnega zdravja,
- svetovanje in izobraževanje o ohranjanju zdravja ter promocijo zdravja starostnic,
- postopke in terapije za zmanjševanje težav, ki običajno spremljajo menopavzalno obdobje.

Pri nas so babice na žalost bolj omejene pri svojem delu kot v tujini (npr. ZDA, Francija), kjer babica samostojno skrbi za ženske v peri- in postmenopavzalnem obdobju. Glede na znanje, ki ga babica ima, opravlja poleg zgoraj naštetih točk še preglede in diagnostične teste za oceno zdravja, tehnike in terapije za lajšanje pogostih težav pri starostnicah, ponekod celo predpisuje hormonsko terapijo (pri nas jo lahko predpiše samo ginekolog). V tujini so babice zelo aktivne tudi na področju podpornih skupin, kjer se starejše ženske srečujejo in delijo svoje težave in izkušnje, babica pa jim svetuje in pomaga najti načine, kako težave omiliti, npr. s prehrano, homeopatijo... Babice pišejo tudi bloga na internetu in odgovarjajo uporabnicam z nasveti.

BABIŠKA NEGA IN SKRB V GINEKOLOGOJI

Babice izvajajo ginekološko skrb in nego v reproduktivnem obdobju žensk, ki vključuje :

- spolno življenje človeka,
- presejalne in diagnostične teste,
- prepoznavanje znakov in simptomov, ki kažejo na diagnozo najpogostejših ginekoloških obolenj, vključno s spolno prenosljivimi boleznimi.

Babice skrbijo za ženske, jim svetujejo in stojijo ob strani v ginekoloških ambulantah, klinikah in oddelkih (npr. po operacijah) ter v domačem okolju (patronažna služba).

Babica pozna tudi metode svetovanja v primeru motenih odnosov, ki vključujejo spolno nasilje in/ali nasilje v družini, čustvene zlorabe in fizična zanemarjanja. Prav tako lahko babica posreduje informacije, ki bodo uporabni v pomoč in podporo, da se bo lahko samostojno odločala o svojem zdravju in za svoje odločitve prevzela odgovornost.

Zloženko smo pripravili:

1. Bremec Petra	18. Meglič Barbara
2. Broder Maja	19. Pavel Nastja
3. Čuljak Anita	20. Petek Andreja
4. Damijan Tanja	21. Petročnik Petra
5. Dolenc Nataša	22. Petrovič Milena
6. Dragarič Sabrina	23. Pintar Ines
7. Hadžić Zineta	24. Pristovšek Mojca
8. Hain Martina	25. Rojko Helena
9. Horvat Tadeja	26. Ropotar Eva
10. Kavčič Tjaša	27. Smiljanić Jovana
11. Knez Klara	28. Spruk Jerneja
12. Kolar Kazimir	29. Škovorc Patricija
13. Kolmačič Eva	30. Teppey Ana
14. Koren Manca	31. Topić Sandra
15. Kuburovič Saša	32. Trušnovec Barbara
16. Kurent Maja	33. Vertačnik Valentina
17. Lenič Sara	34. Vidmar Špela

Študentje prvega letnika Babištva

13. generacije

Zdravstvene Fakultete

Univerze v Ljubljani

Pri pripravi so nam pomagali:

ams meding d.o.o.

trgovina in medicinski inženiring

Ljubljanska cesta 6/a, 3230 Šentjur,

tel 03/746-11-50, fax 03/746-11-84, E-mail: info@ams-meding.si

Občina Dobrova - Polhov Gradec

KOČEVSKI TISK

KOČEVJE d.d.

priprava tiskovne forme • tisk • dodelava

LJUBLJANSKA CESTA 18a,
1330 KOČEVJE

TEL.: 01/893 01 20

FAKS: 01/893 01 30

E-mail: info@kocevski-tisk.si

Smo in hočemo biti še naprej tiskarna, ki nudi
celoten tehnološki postopek od izdelave tiskovne
forme, tiska, dodelave do dostave tiskovine kupcu.

5. MAJ

MEDNARODNI

DAN

BABIC